

30 Μαρτίου, 1994

[ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ, ΚΟΥΡΡΗΣ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ, Δ/στές]

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ ΜΟΥΖΕ,

Εφεσείων,

v.

ΛΟΥΡΕΝΤΖΟΥ ΛΑΜΠΡΗ,

Εφεσίβλητου.

(Πολιτική Έφεση Αρ. 8174)

Μαρτυρία — Αξιопιστία μάρτυρα — Αξιολογείται αυτοτελώς από το περιεχόμενο των ισχυρισμών του — Δεν υπάρχει κανόνας ότι, ανεξάρτητα από το πόσο αναξιόπιστη φαίνεται να είναι μια μαρτυρία, το Δικαστήριο οφείλει να τη δεχθεί εφόσον η άλλη πλευρά δεν προσκομίσει αντίθετη μαρτυρία πάνω στα σημεία που κάλυψε.

5

Δικόγραφα — Σύγκυση, μη επιλυθείσα από το πρωτόδικο Δικαστήριο, ως προς το κατά πόσο ουσιώδες θέμα ήταν αντικείμενο παραδοχής ή άρνησής της από τον ενάγομενο — Διατάχθηκε επανεκδίκαση του σημείου εκείνου μόνο.

Ενώ ο εφεσίβλητος εργαζόταν με τον ελκυστήρα του σε τουρκοκυπριακό κτήμα που ήταν ενοικιασμένο από την αιμόδια αρχή στην σύζυγό του, προκλήθηκε πυρκαγιά στο κτήμα η οποία επεκτάθηκε στο παρακείμενο κτήμα του εφεσείοντα και έκαψε σανό αξίας £420, ποσό που ο εφεσείων αξίωσε από τον εφεσίβλητο με αγωγή, που βασίσθηκε σε ισχυριζόμενη αμέλεια του εφεσίβλητου, που συνίστατο στην μη ορθή συντήρηση του ελκυστήρα του με αποτέλεσμα να προκαλούνται "αζίνες" κατά την λειτουργία του που προκάλεσαν την φωτιά, στην αρχή της υπόθεσης **Rylands v. Fletcher** και στο άρθρο 53(β) του περί Αστικών Αδικημάτων Νόμου, Κεφ. 148.

10

15

Για το θέμα της αμέλειας ο εφεσείων προσήγαγε, μεταξύ άλλων, μαρτυρία ενός αστυνομικού που είχε διερευνήσει την υπόθεση. Το πρωτόδικο Δικαστήριο απόρριψε την μαρτυρία αυτή σαν αναξιόπιστη, δίδοντας και εξειδικεύοντας τους λόγους για τους οποίους έπραξε τούτο. Περαιτέρω, το Δικαστήριο θεώρησε ότι η αρχή της υπόθεσης **Rylands v.**

20

Fletcher δεν είχε εφαρμογή στα γεγονότα της υπόθεσης, και επιπλέον έκρινε ότι ούτε οι προϋποθέσεις του άρθρου 53(β) του Κεφ. 148 είχαν αποδειχθεί, δεδομένου ότι ο εφεσείων με την μαρτυρία του και τον τρόπο χειρισμού της υπόθεσής του είχε δεχθεί ότι ο εφεσίβλητος δεν ήταν κάτοχος του κτήματος. Σαν αποτέλεσμα, απόρριψε την αγωγή. Από τα δικόγραφα δεν ήταν καθαρό κατά πόσο ο εφεσίβλητος είχε παραδεχθεί τον ισχυρισμό του εφεσείοντα στην έκθεση απαίτησης του ότι ο εφεσίβλητος ήταν "κάτοχος" του κτήματος, το δε πρωτόδικο Δικαστήριο δεν επίλυσε το θέμα αυτό.

Κατ' έφεση, ο εφεσείων ισχυρίσθηκε, (i) ότι το πρωτόδικο Δικαστήριο όφειλε να είχε δεχθεί την μαρτυρία του αστυνομικού, ανεξάρτητα από την εκτίμησή του σχετικά με την αξιοπιστία της, εφόσον ο εφεσίβλητος δεν είχε προσάξει οποιαδήποτε μαρτυρία για να την αντικρούσει, και (ii) ότι το πρωτόδικο Δικαστήριο λανθασμένα είχε θεωρήσει ότι το ζήτημα της κατοχής του κτήματος από τον εφεσίβλητο ήταν επίδικο θέμα, για το οποίο ο εφεσείων όφειλε να είχε προσάξει μαρτυρία (πράγμα που είχε αποτύχει να κάνει), ενόψει του ότι από τις γραπτές προτάσεις διαφαινόταν ότι το ζήτημα της κατοχής ήταν παραδεκτό.

Αποφασίσθηκε ότι:

(α) Η αξιοπιστία μάρτυρα εκτιμάται αυτοτελώς ως εκ του περιεχομένου των ισχυρισμών του. Δεν υπάρχει κανόνας ότι, ανεξάρτητα από το πόσο αναξιόπιστη και αν φαίνεται μια μαρτυρία, το Δικαστήριο οφείλει να την δεχθεί εφόσον η άλλη πλευρά δεν προσάξει αντίθετη μαρτυρία πάνω στα σημεία που κάλυψε.

(β) Από το περιεχόμενο των δικογράφων υπήρχε πράγματι σύγχυση ως προς το κατά πόσο ο ισχυρισμός περί κατοχής του κτήματος από τον εφεσίβλητο ήταν παραδεκτός ή όχι. Εφόσον το ζήτημα αυτό δεν είχε επιλυθεί από το πρωτόδικο Δικαστήριο, το οποίο είχε θεωρήσει ότι το ζήτημα της κατοχής ήταν επίδικο θέμα, δηλαδή ότι δεν ήταν παραδεκτό, επιβάλλετο η επανεκδίκαση της υπόθεσης αναφορικά με το σημείο εκείνο μόνο.

Η έφεση επιτράπηκε εν μέρει. Διατάχθηκε επανεκδίκαση ως ανωτέρω. Τα έξοδα της έφεσης να είναι έξοδα δίκης.

Υποθέσεις που αναφέρθηκαν:

Rylands v. Fletcher [1868] 3 H.L. 330,

Hamza v. Vlachou (1956) 21 C.L.R. 169,

Χριστοφή v. Petrakis Exhaust Silencers Ltd και Άλλου (1993) 1 Α.Α.Δ. 543,

Tomlinson v. L.M.S. Ry. Co. [1944] 1 All E.R. 537,

Manoli v. Evripidou (1968) 1 C.L.R. 90,

5

Christodoulou v. Menikou (1966) 1 C.L.R. 17,

Makris v. Makris (1984) 1 C.L.R. 642,

Κουρσουμά v. Κοσμά (1991) 1 Α.Α.Δ. 973,

McDonald's Corporation v. Παπαπέτρου (1992) 1 Α.Α.Δ. 1072,

Warner v. Sampson [1959] 1 Q.B. 297,

10

G.I.P. Constructions Ltd v. Neophytou (1983) 1 C.L.R. 669.

Έφεση.

Έφεση από τον ενάγοντα κατά της απόφασης του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λάρνακας (Πασχαλίδης, Ε.Δ.) που δόθηκε στις 30 Μαΐου, 1990 (Αρ. Αγωγής 65/89) με την οποία απορρίφθηκαν η αγωγή του για την αξία σανού £420 ο οποίος κάρκε από φωτιά, που άναψε ο εναγόμενος σε κτήμα στο οποίο εργαζόταν με τον ελκυστήρα του και επεκτάθηκε στο κτήμα του ενάγοντα.

15

Α. Δημητρίου, για τον Εφεσείοντα.

Γ. Γεωργίου, για τον Εφεσίβλητο.

20

Cur. adv. vult.

ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ, Δ.: Την απόφαση του Δικαστηρίου θα δώσει ο δικαστής Γ. Κωνσταντινίδης.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ, Δ.: Σύμφωνα με μη αμφισβητηθείσα διαπίστωση του πρωτόδικου Δικαστηρίου, φωτιά που άναψε σε κτήμα στο οποίο εργαζόταν ο εφεσίβλητος με τον ελκυστήρα του, επεκτά-

25

θηκε σε κτίμα που κατείχε ο εφεσείων και κατέκαυσε σανό του αξίας £420.

Κατά την έκθεση απαιτήσεως η φωτιά εξερράγη εξ αιτίας της αμέλειας του εφεσίβλητου που εξειδικεύθηκε σε παράλειψη διατήρησης του ελκυστήρα σε καλή μηχανική και/ή ασφαλή κατάσταση, σε μη συντήρηση του με αποτέλεσμα “να εκβάλλη αζίνες και/ή φωτιά” και σε μη λήψη των ενδεδειγμένων και/ή οποιωνδήποτε μέτρων “προς περιορισμόν και μή επέκτασιν της εκραγείσης πυρκαγιάς”. Δυο αυτόπτες μάρτυρες που κάλεσε ο ίδιος ο εφεσείων, όπως σημειώνει το πρωτόδικο Δικαστήριο, όχι μόνο δεν αντελήφθησαν τον ελκυστήρα του εφεσίβλητου “να συμπεριφέρεται αφύσικα” αλλά και “με κανένα τρόπο δεν συνδέουν την εστία της πυρκαγιάς με το όχημα που χρησιμοποιούσε”. Οι ίδιοι, είδαν τον εφεσίβλητο αμέσως μετά την έκρηξη της πυρκαγιάς να προσπαθεί να τη θέσει υπό έλεγχο χρησιμοποιώντας για το σκοπό αυτό και τον ελκυστήρα του.

Τρίτος μάρτυρας, ο αστυφύλακας που διερεύνησε την υπόθεση, απέδωσε στον εφεσίβλητο προφορικές δηλώσεις που δεν απέκλειαν ως πιθανή αιτία της φωτιάς “τις αζίνες του τράκτορ”. Το πρωτόδικο Δικαστήριο απέρριψε τη μαρτυρία του αστυφύλακα ως εντελώς αναξιόπιστη και θεώρησε πως η υπόθεση του εφεσείοντα στο βαθμό που επιχειρήθηκε να στηριχθεί πάνω στις συγκεκριμένες λεπτομέρειες αμέλειας που παρατέθηκαν στην έκθεση απαιτήσεως, παρέμεινε αναπόδεικτη. Έκρινε ακόμα πως η αρχή *res ipsa loquitur* που επίσης επικαλέστηκε ο εφεσείων, δεν ήταν εφαρμόσιμη στην περίπτωση και πως, πάνω στη βάση των διαπιστώσεων του, δεν ήταν δυνατό να στοιχειοθετηθεί ευθύνη του εφεσίβλητου ούτε στο πλαίσιο των αρχών περί “αυστηρής ευθύνης” που καθιέρωσε η υπόθεση *Rylands v. Fletcher* [1868] 3 H.L. 330. Ως προς το συσχετισμό της πιο πάνω υπόθεσης με τις διατάξεις του περί Αστικών Αδικημάτων Νόμου Κεφ. 148 παρέπεμψε στη *Mustafa Hamza v. Kyriacos A. Vlachou* (1956) 21 C.L.R. 169. [Βλ. επίσης *Χριστάκης Χριστοφή v. Petrakis Exhaust Silencers Ltd και Άλλου* (1993) 1 Α.Α.Δ. 543].

Δεν έχει αμφισβητηθεί και δεν αποτελεί αντικείμενο της έφεσης πως αυτό θα έπρεπε να ήταν το αποτέλεσμα, ως θέμα εφαρμογής του Νόμου και των αρχών που αναφέρθηκαν στα σχετικά γεγονότα όπως τα διαπίστωσε το πρωτόδικο Δικαστήριο. Ο εφεσείων αμφισβήτησε την ορθότητα της κρίσης του πρωτόδικου Δικαστηρίου αναφορικά με την αξιοπιστία του αστυφύλακα. Το πρωτόδικο Δικαστήριο αναφέρθηκε με κάθε λεπτομέρεια στη μαρτυρία και κατέγραψε την πληθώρα των συγκεκριμένων λόγων για τους οποίους απέρριψε τη μαρτυρία αυτή. Δεν ήταν μόνο η πτωχή εντύπωση που

δημιούργησε ο μάρτυρας με τις ασαφείς απαντήσεις και τις υπεκφυγές του. Δόθηκαν παραδείγματα ανακολουθιών και αντιφάσεων, έγινε αναφορά στην αναίρεση ισχυρισμών του που περιέλαβε στη γραπτή του κατάθεση ως προς το πιο κρίσιμο σημείο, και εξειδικεύθηκαν παλινδρομήσεις του και συγκρούσεις ισχυρισμών του προς 5
αδιαμφισβήτητα γεγονότα. Ο εφεσείων δεν υποστήριξε πως όσα σημείωσε το πρωτόδικο Δικαστήριο δεν ήταν λόγοι που θα δικαιολογούσαν την απόρριψη της μαρτυρίας του αστυφύλακα. Εισηγήθηκε πως δεν ήταν ανοικτό για το πρωτόδικο Δικαστήριο να την απορρίψει από τη στιγμή που ο εφεσίβλητος επέλεξε να μη μαρτυρήσει ο 10
ίδιος. Δεν έχει τεκμηριώσει την ύπαρξη τέτοιας αρχής. Η αξιοπιστία μάρτυρα μπορεί να εκτιμηθεί αυτοτελώς ως εκ του περιεχομένου των ισχυρισμών του. Δεν υπάρχει κανόνας ότι, ανεξάρτητα από το πόσο αναξιόπιστη καταφαινεται ότι είναι μια μαρτυρία, το Δικαστήριο οφείλει να τη δεχθεί εφόσον η άλλη πλευρά δεν προσάξει 15
αντίθετη μαρτυρία πάνω στα σημεία που κάλυψε. Το πρωτόδικο Δικαστήριο που είναι ο κατ' εξοχήν κριτής της αξιοπιστίας των μαρτύρων, θεώρησε πως η μαρτυρία του αστυφύλακα ήταν "επικίνδυνο υπόβαθρο" και την απέρριψε. Δεν διακρίνουμε σφάλμα που να δικαιολογεί παρέμβασή μας. 20

Το πρωτόδικο Δικαστήριο είδε την υπόθεση και μέσα από το πρίσμα των διατάξεων του άρθρου 53 του Περί Αστικών Αδικημάτων Νόμου, Κεφ. 148. Εφόσον θα ήταν εφαρμόσιμο στην περίπτωση, δεν θα ήταν απαραίτητο να αποδείξει ο εφεσείων αμέλεια του εφεσίβλητου. 25

· Το πρωτόδικο Δικαστήριο βρήκε ότι δεν υπήρχε οποιαδήποτε από τις προϋποθέσεις της παραγράφου (β) του άρθρου 53. Το παράπονο του εφεσείοντα εντοπίζεται στη διαπίστωση του πρωτόδικου Δικαστηρίου πως ο εφεσίβλητος δεν ήταν "κάτοχος" του κτήματος στο οποίο εκδηλώθηκε η φωτιά. Όχι γιατί υπήρχε μαρτυρία 30
που αποδείκνυε ότι ήταν κάτοχος με την έννοια που προσδίδουν στον όρο οι ερμηνευτικές διατάξεις του άρθρου 2 του Κεφ. 148. Σύμφωνα με τη μόνη σχετική μαρτυρία το κτίμα στο οποίο εργαζόταν ο εφεσίβλητος ήταν τουρκοκυπριακή γη η οποία αφού περιήλθε 35
δυνάμει νομοθεσίας στην κατοχή αρμόδιας υπηρεσίας, παραχωρήθηκε για χρήση όχι στον εφεσίβλητο αλλά στη σύζυγό του. Εισηγείται ο εφεσείων πως δεν ήταν ανάγκη να προσάξει σχετική μαρτυρία γιατί το ζήτημα δεν ήταν επίδικο. Υποστήριξε πως θα πρέπει να θεωρηθεί ότι ο εφεσίβλητος παραδέχθηκε με την υπεράσπισή του ότι ήταν κάτοχος του κτήματος. 40

Το πρωτόδικο Δικαστήριο αναφέρθηκε στις γραπτές προτάσεις των διαδίκων αλλά δεν επέλυσε το θέμα της κατ' ισχυρισμό παραδοχής από τον εφεσίβλητο της ιδιότητάς του ως κατόχου του κτήματος. Το είδε υποθετικά. Θεώρησε πως δεν θα μπορούσε να προβληθεί ή να προωθηθεί ή να γίνει αποδεκτός τέτοιος ισχυρισμός, οτιδήποτε και αν θα μπορούσε να λεχθεί κάτω από άλλες, κανονικές όπως τις χαρακτήρισε, συνθήκες ενόψει της διατύπωσης της υπεράσπισης, αφού ο ίδιος ο εφεσείων με τη μαρτυρία που προσήξε έθεσε υπό αμφισβήτηση και αναιρέσε τους ισχυρισμούς στην έκθεση απαιτήσεως που ήθελε τον εφεσίβλητο, μεταξύ άλλων, ως κάτοχο του κτήματος. Η αβεβαιότητα ως προς το τί ήταν επίδικο θέμα με γνώμονα τις γραπτές προτάσεις, θα έχανε τη σημασία της αν πράγματι η περιγραφείσα ως αναιρετική μαρτυρία θα ήταν δυνατό να εξουδετερώσει την κατ' ισχυρισμό παραδοχή του εφεσίβλητου ότι ήταν κάτοχος της γης. Δεν εξηγείται στην πρωτόδικη απόφαση η αρχή που στήριξε την προσέγγιση που υιοθετήθηκε. Χειρισμοί διαδίκου θεωρήθηκαν σε αριθμό υποθέσεων ως καθιστώντες ορισμένο θέμα επίδικο, ανεξάρτητα από το περιεχόμενο των γραπτών προτάσεων. [Βλ. *Tomlinson v. L.M.S. Ry. Co.* [1944] 1 All E.R. 537, *Evrripides K. Manoli v. Kypros Evripidou* (1968) 1 C.L.R. 90, *Tessi Christodoulou v. Nicos Savva Menikou and Others* (1966) 1 C.L.R. 17, *Makris v. Makris and Others* (1984) 1 C.L.R. 642, *Αναστάσης Ιωακείμ Κουρσουμά ν. Ευριπίδη Κώστα Κοσμά (Νόνη)* (1991) 1 Α.Α.Δ. 973] Στην υπόθεση *McDonald's Corporation ν. Ανδρέα Παπαπέτρου και Άλλων* (1992) 1 Α.Α.Δ. 1072], η μη επίλυση από το πρωτόδικο Δικαστήριο θέματος που εδημιουργείτο από αποδοχή μαρτυρίας αντίθετης προς παραδοχή στις γραπτές προτάσεις, οδήγησε σε διαταγή για επανεκδίκαση.

Στην παρούσα υπόθεση κάθε ένας από τους διαδίκους προβάλλει διαφορετική αντίληψη ως προς τί ήταν παραδεκτό και τί όχι και αποδίδει σ' αυτή την αντίληψη τις επιλογές του ως προς την αναγκαιότητα προσαγωγής μαρτυρίας. Λέγει ο εφεσείων πως κάθε άλλο παρά προσήξε ή σκόπευε να προσάξει μαρτυρία ως προς το αν ο εφεσίβλητος ήταν κάτοχος. Κάλεσε ως μάρτυρα το Φ. Φιλίππου, Προϊστάμενο της Υπηρεσίας Προστασίας και Διαχείρισης Τουρκοκυπριακών Περιουσιών Λάρνακας, γιατί θα έπρεπε να αποδείξει τη δική του σχέση προς το κτήμα στο οποίο ελεγκτάθηκε η φωτιά. Υπέβαλε ερώτηση και για το κτήμα στο οποίο εργαζόταν ο εφεσίβλητος μόνο για να αποδείξει τη τοπική του σχέση προς το άλλο. Το γεγονός ότι η γη παραχωρήθηκε αρχικά στη σύζυγο του εφεσίβλητου δε σημαίνει από μόνο του πως, στη συνέχεια, δεν απέκτησε εκείνος την κατοχή του. Σύμφωνα με τη μαρτυρία που προσάχθηκε και την οποία αποδέχθηκε το πρωτόδικο Δικαστήριο, ο ίδιος ο εφεσείων κα-

τέστη κάτοχος του όμορου τεμαχίου που και αυτό ήταν τουρκοκυπριακή γη, παρά το ότι η άδεια χρήσης από την αρμόδια υπηρεσία δόθηκε σε άλλο. Αντιτείνει ο εφεσίβλητος πως δεν προσήξε οποιαδήποτε μαρτυρία ακριβώς επειδή πίστευε πως το ζήτημα της κατοχής ήταν επίδικο και πως δεν απεδείχθη.

5

Το πρωτόδικο Δικαστήριο αναφέρθηκε σε αμφισβήτηση και αναιρέση από τον εφεσίοντα των δικών του ισχυρισμών. Όμως, αν ήταν παραδεκτό το ζήτημα της κατοχής, δεν υπήρχε απλός ισχυρισμός του εφεσίβλητου αλλά ταύτιση θέσεων των δυο διαδίκων που το καθιστούσαν μη επίδικο. Κάτω από αυτές τις συνθήκες δεν μπορούμε να συμφωνήσουμε πως, με την υπόθεση ότι το ζήτημα της κατοχής ήταν παραδεκτό, κατέστη επίδικο μόνο και μόνο επειδή υποβλήθηκε ερώτηση ως προς το “ποιοί κλήροι είναι δίπλα από το Γ18 και Γ17 και σε ποιόν παραχωρήθηκαν”. Ούτε ότι η μαρτυρία πως παραχωρήθηκε το ορισμένο κτήμα στη σύζυγό του εφεσίβλητου απέκλειε, χωρίς άλλο, πως δεν ήταν κάτοχος του ο εφεσίβλητος κατά τον ουσιώδη χρόνο.

10

15

Σύμφωνα με την παράγραφο 3 της εκθέσεως απαιτήσεως ο εφεσίβλητος ήταν “ο ιδιοκτήτης και/ή κάτοχος και/ή δικαιούχος και/ή ενοικιαστής και/ή δυνάμενος να εγγραφη ως ιδιοκτήτης κτήματος και/ή κληρου-ων ομόρου-ων με τα κτήματα και/ή κληρους του ενάγοντος ως ανωτέρω”. Ο εφεσίβλητος δεν αναφέρθηκε ειδικά σ’ αυτούς τους ισχυρισμούς στην υπεράσπισή του. Υποστήριξε πως δεν πρέπει να θεωρηθεί ότι τους παραδέχθηκε κατ’ εφαρμογή της Δ.19 θ. 11 των Θεσμών περί Πολιτικής Δικονομίας, ενόψει της παραγράφου 1 της υπεράσπισής του σύμφωνα με την οποία “αρνείται όλους μαζί και ένα έκαστον κευχωρισμένως τους ισχυρισμούς του ενάγοντος τους περιεχομένους στην Έκθεση Απαιτήσεως του πλίν εκείνων τους οποίους ρητώς παραδέχεται κατωτέρω”.

20

25

Διαπιστώνεται ερμηνευτική προσέγγιση που σταδιακά χαλάρωσε την απαίτηση για ρητή εξειδίκευση και άρνηση του καθενός από τους προβαλλόμενους ισχυρισμούς με αναφορά στο περιεχόμενο του. Λόγοι ευκολίας οδήγησαν στην αποδοχή της απλής άρνησης της ορισμένης παραγράφου χωρίς κατ’ ανάγκη αναφορά στο περιεχόμενο της και ακόμα στη θέωση ισχυρισμού όμοιου με τον περιληφθέντα στην υπεράσπιση στην παρούσα υπόθεση ως επαρκούς άρνησης ανάλογα με τις ιδιομορφίες της κάθε υπόθεσης, κυρίως όταν ο επίμαχος ισχυρισμός δεν αποτελεί την ουσία της αγωγής ή όταν η έκθεση απαιτήσεως είναι μακροσκελής και περίπλοκη (Βλ. Annual Practice (1960) Τόμος Ι σελ. 472, 1982 Τόμος 1, σελ. 336, πα-

30

35

40

ρά. 18/13/5 Bullen and Leake 12η έκδοση σελ. 80 κ. επ., και **Warner v. Sampson and Another** [1959] 1 Q.B. 297).

Θα μπορούσε να υποστηριχθεί πως η παράγραφος 3 της εκθέσεως απαιτήσεως δεν εμφανιζόταν να συνδέεται προς ό,τι ο εφεσείων πρόβαλε ως τη βάση της αγωγής του. Με την έκθεση απαιτήσεως σαφώς καταλογιζόταν στον εφεσείβλητο συγκεκριμένη αμελής συμπεριφορά που εξειδικεύθηκε με παράθεση λεπτομερειών. Ταυτόχρονα αναφέρθηκε ως λόγος μεταφοράς του βάρους της απόδειξης στους ώμους του εφεσείβλητου το κατ' ισχυρισμόν εφαρμόσιμο της αρχής *res ipsa loquitur*. Η παράγραφος 3 της εκθέσεως απαιτήσεως περιέχει διαζευκτικούς ισχυρισμούς μερικοί από τους οποίους είναι άσχετοι με ότι θα είχε σημασία για τους σκοπούς του άρθρου 53 του Κεφ. 148. Από την άλλη, ο συσχετισμός της παραγράφου 1 της υπεράσπισης προς τις υπόλοιπες, δημιουργεί ερωτηματικά ως προς το ακριβές της νόημα. Αντίθετα προς ό,τι θα αναμενόταν ενόψει της διατύπωσής της, δεν ακολουθείται από ο,τιδήποτε θα μπορούσε να θεωρηθεί ως ρητή παραδοχή. Με την παράγραφο 6 της εκθέσεως απαιτήσεως προβάλλεται ο ισχυρισμός πως ο εφεσείβλητος δεν πλήρωσε οποιαδήποτε ποσά στον εφεσείοντα έναντι της αξίωσής του. Η υπεράσπιση δεν αναφέρεται ρητά σ' αυτή την παράγραφο και επιτείνεται το ερωτηματικό ως προς τη σημασία της παραγράφου 11 αφού θα ήταν αδιανόητο στην υπόθεση αυτή να θεωρηθεί ότι ο εφεσείβλητος αρνείτο ότι δεν πλήρωσε οποιοδήποτε ποσό. Περιέχεται στην υπεράσπιση ειδική άρνηση της παραγράφου 4 της εκθέσεως απαιτήσεως στην οποία, μεταξύ άλλων, γίνεται αναφορά σε φωτιά που "ήναψε εντός του κτήματός του" (του εφεσείβλητου).

Στην υπόθεση **G.I.P. Constructions Ltd v. Neophytou and Another** (1983) 1 C.L.R. 669, κάτω από παρόμοιο καθεστώς σύγχυσης ως προς το αν κρίσιμο γεγονός ήταν παραδεκτό ή όχι ενόψει της Δ. 19 θ. 11, το Ανώτατο Δικαστήριο διέταξε την επανεκδίκαση της υπόθεσης ως προς εκείνο το συγκεκριμένο γεγονός. Τα σχετικά αποσπάσματα από την απόφαση που εξέδωσε ο Δικαστής Γ. Μ. Πιγκής, ταιριάζουν και στα γεγονότα της παρούσας υπόθεσης.

"In the light of the state of the pleadings, it was a matter of inconclusive guesswork whether the cause of death was admitted or disputed

.....
Pleadings are not only designed to provide for an orderly trial. They are intended to prevent surprise and afford a proper opportunity to the adversaries to prepare their case for the trial. Unless the triable issues are properly defined, the path of trial

remains unmarked and the ends of justice may be defied by uncertainty.

The confusion arising from the pleadings might be dispelled and the uncertainty removed, had the parties availed themselves of the provisions of Ord. 30 of the Civil Procedure Rules, and taken out a summons for directions, a procedure often ignored in Cyprus. Under a summons for directions, there is power on the part of the Court to define the facts in issue if they are insufficiently or inconclusively defined by the pleadings - Ord. 19, r. 27. 5

In the light of the uncertainty, arising from the pleadings, respecting the cause of death, it was impossible to dispose without more of the issue under consideration. Nothing was done at any stage of the trial to clarify the issue. 10

Justice cannot be administered upon a premise of uncertainty.” 15

Σε μετάφραση:

“Υπό το φως της κατάστασης των εγγράφων προτάσεων, ήταν θέμα ατελούς πιθανολόγησης το κατά πόσο η αιτία του θανάτου ήταν παραδεκτή ή αμφισβητούμενη 20

Οι έγγραφες προτάσεις δεν αποβλέπουν μόνο στο να προετοιμάσουν τη διεξαγωγή της δίκης με τάξη. Αποσκοπούν στο να παρεμποδίσουν την έκπληξη και να παράσχουν στους αντιδίκους κατάλληλη ευκαιρία να προετοιμάσουν την υπόθεσή τους για τη δίκη. Εκτός αν τα επίδικα θέματα είναι κατάλληλα προσδιορισμένα, ο δρόμος της δίκης παραμένει αχάρακτος και οι σκοποί της δικαιοσύνης είναι δυνατό να καταστρατηγηθούν από αβεβαιότητα. Η σύγκυση που πηγάζει από τις έγγραφες προτάσεις θα μπορούσε να διαλυθεί και η αβεβαιότητα να αρθεί αν οι διάδικοι αξιοποιούσαν τις πρόνοιες της Δ. 30 των Θεσμών περί Πολιτικής Δικονομίας και εξέδιδαν κλήση για οδηγίες, μια διαδικασία που συχνά αγνοείται στην Κύπρο. Στα πλαίσια αίτησης για οδηγίες το Δικαστήριο έχει εξουσία να καθορίσει τα επίδικα γεγονότα αν αυτά είναι ανεπαρκώς ή ατελώς προσδιορισμένα στις έγγραφες προτάσεις Δ. 19 θ. 27. 25 30 35

Υπό το φως της αβεβαιότητας που πηγάζει από τις έγγραφες προτάσεις αναφορικά με την αιτία του θανάτου ήταν αδύνατο να κριθεί, χωρίς άλλο, το υπό εξέταση ζήτημα. Τίποτε δεν έγινε σε

οποιοδήποτε στάδιο της δίκης προς διευκρίνιση του θέματος

.....
Η δικαιοσύνη δεν μπορεί να απονέμεται πάνω σε αβέβαιη βάση.”

- 5 Έχουμε καταλήξει πως η δικαιοσύνη επιβάλλει την υιοθέτηση της ίδιας πορείας. Η πρωτόδικη απόφαση παραμερίζεται ως προς το μέρος της που αναφέρεται στο άρθρο 53(β) του Κεφ. 148. Οι διάδικοι θα μπορούν να προβούν σε τροποποίηση των εγγράφων προτάσεων τους αναφορικά με το θέμα. Κάτω από τις ιδιαίζουσες συνθήκες της υπόθεσης, τα έξοδα στο σύνολό τους θα είναι έξοδα της
- 10 υπόθεσης.

Η έφεση επιτρέπεται εν μέρει. Τα έξοδα να είναι έξοδα της υπόθεσης.